

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 27/2022
15.03.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић и Надежде Видић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., Општина ..., чији је пуномоћник Миодраг Јанковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарства унутрашњих послова, Дирекције полиције ПУ ..., коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Нишу, ради утврђења дискриминације и накнаде нематеријалне штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 3321/21 од 27.08.2021. године, у седници одржаној 15.03.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 3321/21 од 27.08.2021. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Нишу П1 3/2020 од 26.04.2021. године, ставом првим изреке, одбијен је, као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је радно дискриминисан од стране тужене, јер је тужена одбила да донесе решење којим би тужиоцу признала право на коефицијент сменски. Ставом другим изреке, одбијен је, као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да тужиоцу на име нематеријалне штете на име душевних болова због дискриминације исплати износ од 100.000,00 динара са законском затезном каматом од дана пресуђења до исплате, као и да тужиоцу накнади трошкове поступка са каматом од дана извршности до коначне исплате. Ставом трећим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 3321/21 од 27.08.2021. године, одбијена је, као неоснована жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11...18/20), и утврдио да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка прописана чланом 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ревизијом тужиоца се не указује на друге битне повреде одредаба парничног поступка због којих ревизија може да се изјави у смислу члана 407. став 1. тачка 2. и 3. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био полицијски службеник распоређен решењем тужене од 24.07.2014. године на послове радног места – шеф Одсека за путне исправе у Одељењу за управне послове, са одређеним коефицијентом плате до 01.07.2016. године. Решење је донето у складу са тада важећим Правилником о систематизацији радних места у МУП од 03.04.2012. године и од 23.05.2012. године, сагласно Правилнику о платама запослених у МУП од 03.04.2012. године. Наведеним правилницима коефицијент сменски, односно нередовности у раду за радно место шефа Одсека за путне исправе ПУ ... био је предвиђен „0,00“, док је коефицијент сменски за радно место шефа Одсека за управне послове (на коме је била распоређена ББ) био предвиђен „0,145“. Шефу Одсека за путне исправе ВВ, која је распоређен након тужиоца, решење о распоређивању донето је на основу Правилника о систематизацији радних места у МУП од 02.03.2016. године и истим је признат коефицијент сменски. Како се кроз систем тужене аутоматски повлаче подаци о укупном коефицијенту и чиниоцима из којих се састоји укупан коефицијент плате, са израженим процентима који су претходно унети од стране надлежних служби МУП и без утицаја радника који израђује решење или га спроводи кроз систем, то је био разлог што је ВВ признат поменути коефицијент. Управо идентичан случај је био код тужиоца када је нарађењем ПУ у ... од 25.03.2016. године био упућен да обавља послове у одсеку за вођење прекршајног поступка Одељења саобраћајне полиције ПУ ..., а потом је решењем од 25.07.2016. године распоређен са 01.07.2016. године у Одсек за сузбијање привредног криминалитета. Тужиоцу одређених броја месеци након доношења новог Правилника о систематизацији радних места није исплаћена плата у складу са њим, већ по старом Правилнику, по коме му је и донето решење о распоређивању и плати. Због непризнавања додатног коефицијента тужилац је водио управни поступак и обраћао се надлежнима у ПУ Решењем ПУ у ... од 01.02.2016. године, одбијен је захтев тужиоца за изједначавање коефицијента за обрачун плате – нередовности у раду. Решењем Жалбене комисије Владе број 120-01-223/2016-01 од 20.06.2016. године, одбијена је жалба тужиоца са образложењем да Правилником о систематизацији радних места за радно место тужиоца није био одређен додатни коефицијент нередовности у раду. Против решења Жалбене комисије тужилац није покретнуо управни спор, ради поништаја тог решења, већ је поднео предлог за понављање поступка 20.06.2016. године, који је закључком од 31.01.2017. године одбијен, док је Управни суд, Одељење у ..., пресудом У 4431/17 од 14.06.2018. године тужбу поднету против овог закључка одбио. Тужилац у предмету ПП 1339/20 пред Основним судом у Нишу води спор ради накнаде материјалне штете на име разлике због неисплаћеног коефицијента нередовности – сменски. ПУ у ... у више обраћања надлежним службама у МУП покушавала је да изврши изједначавање коефицијента плате шефа Одсека у одељењу управних послова.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су позивајући се на одредбе члана 2, 4, 5, 6, 7, 16, 45. Закона о забрани дискриминације и члана 18. Закона о раду, закључили да је тужбени захтев тужиоца неоснован, јер су утврдили да од стране тужене није прављена разлика, нити се неједнако поступало према тужиоцу због неког његовог личног својства, већ због чињенице да према тада важећим Правилницима за радно место шефа Одсека за путне исправе није било

предвиђено увећање плате, по основу коефицијента нередовности у раду – сменски, као и да је током поступка утврђено да је ПУ у ... у више обраћања надлежним службама у МУП покушавала да изврши изједначавање коефицијента плате шефа Одсека у одељењу управних послова и да измена Правилника није извршена за време док је тужилац био на поменутом радном месту.

По оцени Врховног касационог суда, супротно наводима ревизија, правилно су нижестепени судови применили материјално право када су одбили, као неоснован тужбени захтев тужиоца и закључили да нема дискриминације у овом случају, а стим у вези и тужбени захтев тужиоца за накнаду нематеријалне штете.

Забрана дискриминације у области рада прописана је Уставом и Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода, а ближе је регулисана Законом о забрани дискриминације и Законом о раду.

Чланом 21. Устава Републике Србије, утврђено је да су пред Уставом и законом сви једнаки, да свако има право на једнаку законску заштиту, без дискриминације и да је забрањена свака дискриминација, непосредна или посредна, по било ком основу, а нарочито по основу расе, пола, националне припадности, друштвеног порекла, рођења, вероисповести, политичког или другог уверења, имовног стања, културе, језика, старости и психичког или физичког инвалидитета.

Забрана дискриминације зајемчена је и међународним правним изворима - Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода (члан 14.) и додатним Протоколом бр. 12 уз Европску конвенцију, као и Међународним пактом о грађанским и политичким правима (члан 26.).

Закон о забрани дискриминације појам дискриминације прописује у одредби члана 2. став 1. тако што изрази "дискриминација" и "дискриминаторско поступање" означавају свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лица или групе, као и на чланове њихових породица или њима блиска лица, на отворен или прикривен начин, а који се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, роду, родном идентитету, сексуалној оријентацији, полним карактеристикама, нивоом прихода, имовном стању, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима (у даљем тексту: лична својства). Дискриминација у области рада прописана је одредбом члана 16. Закона о забрани дискриминације, тако што је забрањена дискриминација у области рада, односно нарушавање једнаких могућности за заснивање радног односа или уживање под једнаким условима свих права у области рада, као што су право на рад, на слободан избор запослења, на напредовање у служби, на стручно усавршавање, професионалну рехабилитацију, на једнаку накнаду за рад једнаке вредности, на правичне и задовољавајуће услове рада, на одмор, на образовање и ступање у синдикат, као и на заштиту од незапослености (став 1.). Према члану 45. став 2. Закона, лице које тврди да је дискриминисано мора да учини вероватним акт дискриминације, односно да му је због неког личног својства повређено људско или мањинско право зајемчено Уставом и то представља неопходну претпоставку да би се могла утврдити повреда начела забране дискриминације.

Законом о раду забрањена је непосредна и посредна дискриминација лица која траже запослење као и запослених с обзиром на пол, рођење, језик, расу, боју коже, старост, трудноћу, здравствено стање, односно инвалидност, националну припадност, вероисповест, брачни статус, породичне обавезе, сексуално опредељење, политичко или друго уверење, социјално порекло, имовинско стање, чланство у политичким организацијама, синдикатима, или неко друго лично својство (члан 18); док непосредна дискриминација у смислу овог закона јесте свако поступање узроковано неким од основа из члана 18. овог закона, којим се лице које тражи запослење као и запослени ставља у неповољнији положај у односу на друго лице у истој или сличној ситуацији (члан 19).

Сходно напред наведеном, право човека је да ни због ког свог личног својства не буде дискриминисан, пошто дискриминација негира право појединца или групе лица на једнакост са другим појединцима или групама, искључиво због њиховог личног својства. Суштинску карактеристику дискриминације представља неоправдано прављење разлике због којег је једно лице у неповољнијем положају у односу на друга лица, а извор те неједнакости мора да буде неко стварно или претпостављено лично својство, јер да би неједнак третман био дискриминација, потребно је да заснива на личном својству.

Тужилац је тужбом тражио да се утврди да је тужена извршила дискриминацију према њему повређујући његова права из области рада, јер је тужена одбила да донесе решење којим би му признала право на коефицијент сменски. Имајући у виду шта се тужбом тражи, утврђено чињенично стање и цитиране одредбе закона, правилан је закључак нижестепених судова да је неоснован тужбени захтев тужиоца, јер у поступању тужене не постоји ни непосредна, ни посредна дискриминација. Тужилац није доказао да је тужена повољније поступала према другим запосленима у сличној ситуацији, а да је једина разлика између њих неко заштићено право односно лично својство, јер мора постојати узрочна веза између неповољног поступања и тог личног својства. Иако тужена није тужиоцу донела решење којим би тужиоцу признала право на коефицијент сменски, то само по себи не представља акт дискриминације, већ је реч о поступању тужене у оквиру својих овлашћења. У овом случају спорно је право тужиоца чија заштита се остварује у управном поступку, управном спору или поступку за накнаду штете поводом незаконитог или неправилног рада државног органа, због чега се у овом случају понашање тужене не може сматрати дискриминаторним, а заштиту наведених права тужилац може остварити у наведеним поступцима. У ситуацији када је тужилац незадовољан поступањем тужене и сматра да је такво понашање дискриминаторско, а да није доказао да је такво поступање тужене у вези са његовим личним својствима, не ради се о дискриминацији у смислу цитираних одредби закона.

Имајући у виду изложено, неосновани су наводи ревизије о погрешној примени материјалног права, с обзиром да из утврђеног чињеничног стања не следи да је тужена неоправдано ставила тужиоца у неповољнији положај у односу на друге запослене и то из разлога који би представљали дискриминацију према њему.

Са напред наведених разлога, Врховни касациони суд је одлуку као у изреци донео применом члана 414. став 1. ЗПП.

**Председник већа - судија
Добрила Страјина, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић